

Светски дан бубрега – 8. март 2018. године

Светски дан бубрега обележава се на иницијативу Међународног друштва за нефрологију (*The International Society of Nephrology*) и Интернационалног удружења Фондација за бубрег (*International Federation of Kidney Foundations*) у више од 100 земаља широм света. Од 2006. године обележава се сваког другог четвртка у марту месецу. Циљ је подизање свести о важности бубрега, органа који има кључну улогу у одржавању живота и упознавање јавности да су болести бубрега честе, опасне и излечиве.

Слоган овогодишњег Светског дана бубрега „Бубрези и здравље жена” има за циљ да шири јавност постане свесна чињенице да болести бубрега утичу на здравље жена, што захтева хитну јавноздравствену акцију на глобалном нивоу како би промовисали једнак приступ здравственој заштити и родно сензитивним превентивним мерама и поступцима лечења током читавог животног циклуса жене.

Ове године, Светски дан бубрега и Међународни дан жена се обележавају исти дан, што пружа могућност да се скрене пажња јавности о важности здравља жена, а посебно здравља бубрега као важног органа.

Главна функција бубрега је излучивање токсичних продуката метаболизма и вишка течности из организма. Болести бубрега чине велику групу обољења, различитог узрока, тока, клиничке слике и прогнозе. Ова обољења најчешће су изазвана инфекцијама, метаболичким поремећајима, токсинима и другим узроцима, а манифестују се као упале бубрега (*glomerulonephritis*, *pielonephritis*, *nefrotski sindrom*) и акутна, односно хронична смањена функција бубрега (бубрежна инсуфицијенција).

Болести бубрега у женској популацији

Одређене болести бубрега, као што су лупусна нефропатија или упале бубрега (*pyelonephritis*) типично погађају женску популацију. Лупусна нефропатија је аутоимуна болест бубрега, док су упале бубрега (*pyelonephritis*) потенцијално озбиљна упала једног или оба бубрега. Упале бубрега су веома честе код жена, при чему се ризик повећава у трудноћи.

Хроничне бубрежне болести у женској популацији

Хроничне бубрежне болести су глобални јавноздравствени проблем и могу уколико се благовремено не препознају и не лече да доведу до терминалне бубрежне инсуфицијенције и превремене смрти. Хроничне болести бубрега погађају око 195 милиона жена широм света и тренутно су осми водећи узрок смрти у женској популацији са близу 600.000 смртних случајева годишње.

Ризик од развоја хроничне бубрежне инсуфицијенције је скоро подједнак код оба пола. Према једном броју студија, већу шансу да развију хроничну бубрежну инсуфицијенцију имају жене у односу на мушкарце, са просечном преваленцијом од 14% код жена и 12% код мушкараца. Оно што забрињава је да је број жена на дијализи нижи него број мушкараца. Постоје најмање три разлога: хронична бубрежна болест спорије напредује код жена у поређењу са мушкарцима, постојање психо-социјално-економских баријера као што је нижи ниво освешћености код жена је разлог зашто жене уопште не започињу или касније започињу дијализу, као и постојање неједнакости у коришћењу здравствене заштите у једном броју земаља. Такође, постоји неједнака дистрибуција у коришћењу поступка

трансплантације бубрега посматрано према полу, пре свега због постојања социјалних, културалних и психолошких фактора. Наиме, чак и у земљама где постоји једнак приступ у коришћењу поступка трансплантације бубрега посматрано према полу, жене чешће донирају бубреге али у мањем проценту користе ову могућност лечења. Све наведено указује на јасну потребу заговарања за једнак приступ у коришћењу здравствене заштите тамо где постоји низак ниво освешћености и знања међу женском популацијом.

Болести бубрега и трудноћа

Хроничне болести бубрега се сматрају фактором ризика за негативан исход трудноће и смањену плодност. Жене које имају хроничну болест бубрега имају повећан ризик за настанак компликација у трудноћи. Наиме, жене са одмаклим обликом хроничне бубрежне болести чешће имају хипертензивне кризе а постоји могућност и превременог рођења детета. Иако постојање бубрежних болести смањује плодност код жене, до трудноће може доћи иако је жена на дијализи. Уколико је жена на дијализи, неопходно је применити интензиван дијализни третман, намењеним женама генеративног периода.

Код успешно спроведене трансплантације, плодност жене може бити обновљена, а шансе за успешну и здраву трудноћу и порођај повећане.

Међутим, пошто су у овој циљној групи примећене чешће компликације у трудноћи него у општој популацији, неопходно је да таква особа прође саветовање о преконцепцијској припреми, као и да се прати током трудноће као и у периоду након порођаја.

С тим у вези намеће се чињеница да трудноћа може бити значајан период за рану дијагнозу хроничне бубрежне болести и планирање родно сензитивних терапијских поступака.

С друге стране, компликације везане за трудноћу повећавају ризик од настанка бубрежних болести, као што су: прееклампсија, септични абортус и постпорођајно крварење. Ове компликације представљају водеће узроке акутног оштећења бубрега код младих жена и могу указати на појаву хроничне бубрежне болести у будућности. Терет ових компликација у току трудноће је посебно висок за жене у земљама у развоју, због постојања недовољног приступа универзалној и правовременој пренаталној здравственој заштити, неадекватног вођења трудноће код жена са прееклампсијом и недостатка доступности дијализе за тешке облике акутног оштећења бубрега. Све поменуте чињенице указују на потребу подизања нивоа свести, благовремено постављање дијагнозе и адекватно вођење трудноће код жена са хроничном болешћу бубрега.